Laisvoji Lietuva

LITUANIA LIBRE

Nepriklausomos Lietuvos Kariuomenė. Iskilmingu marsu izyguoja i sostinė Vilniu.

Cesna Radio

ADOLFAS CESNA

Radijo Technikas

Gamina radio aparatus ir taiso s.nus, rupestingai ir prieinamomis kainomis. Parduoda ir issimokéjimui.

Calle SAN FRUCTUOSO 1827

Montevideo

Krautuvé - baras

VIKTORO KUCIAUSKO

Calle PRUSIA 1851, kampas Bogotá

Telefonas: 22 13 26

Villa del Cerro

Didelis pasirinkimas visu rusiu maisto produktu. — Vietos ir uzsienio gerimai. Kainos ekonomiskos. — Lietuviskas patarnavimas — Lietuviams nuolaidos

---

LIBRERIA

ESAS

Geriausiu pasauliniu rasytoju knygos. — Ivairus popieriai: kartolinas, celofán ir kt. Rasomieji dalykai ir mokyklu rekmenys. — Atvirutes, albumai. Uzsakymus siunciam ir pastu. Priveza tranvijai:

7. 9. 12 ir 61

ARENAL GRANDE 2533

Tel. 2 772 53 Montevideo

PETRO ir..BRONIAUS

Evovlucku

PIENINE — BAR ALMASENAS

●

Calle BERNA 1860 Villa del Cerro

Telefonas: 22 11 94

Kamionai perkraustymui kiekvienu pareikalavimu, ivairus pieno ir kiti maisto produktai, vietos bei uzsienio gerimai

---

Vienintelis Urugvajuje Lietuviu Mosaiku Ir Boldosu Fabrikas

- Du Draugai -

JULIAUS JAZAUSKO IR DIONISIO MILANO

Rastiné: calle BERNA 2347. Cerro

Fabrikas: calle BULGARIA 4146. Cerro

Daromas visu rúsiu, meniskos ir paprastos mosaikas bei boldosai.

Darbas garantuotas. Ekonomiskos kainos

Lietuviams Didelés Nuolaidos

PERSITIKRINKIT

CINE SELECTO

Vienintelis lietuvio P. Zukelio kinas Urugvajuje

c. Grecia 1105-07. Cerro.

Tel. 22 11 25

FILMOS:

Visuomet paskutinés laidos, meniskiausios ir aukstos kokybés. Daugumos Lietuviu ir kitatauciu gausiai lankomas kino teatras.

PROVISION

WILNIUS

Jono ir Onos

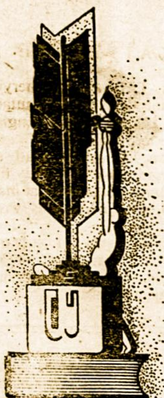
Scesnuleviciu

Calle VIZCAYA 4149 esq. Berna

Laisvoji Lietuva

Mėnesinis - Kultūros - Mokslo - Meno - Visuomenės - Kovos - Žurnalas

Metai (Año II) Montevideo, Lapkritis - Noviembre, 1946. Nr. 11 (23)

REVISTA
"LITUANIA LIBRE"

EDITADO POR LA
ASOCIACION CULTURAL
URUGUAY - LITUANIA

Aprobada y reconocida por la Ley del Gobierno Superior de la Nación, con la Personería Jurídica en el año 1941

Organo oficial y propiedad Intelectual de la misma, impreso en la
IMPRENTA FORTALEZA

Redacción, Administración e Imprenta
Río de Janeiro 4001
CERRO

Redactor Responsable:
JULIAN JAZAUSKAS
Berna 2347 CERRO

Administrador:
PEDRO KORKUZAS

Leidzia
Urugvajaus Lietuviv
Kultūros Draugija.

Metinė Prenumerata:
Urugvajuje $ 1.50 U.
Argentinoje $ 4.00 Rrg.
J. Amerikos V. 2 Dol.

Perlaidas siūsti zurnalo administratoriaus vardu; rastus - redakcijos:
LITUANIA LIBRE
Río de Janeiro 4001
Cerro, Montevideo,
Rep. O. del Uruguay.

EL PROTOCOLO SECRETO DEL PACTO RUSO — NAZI

El gobierno británico ha sido apremiado el día 15 de octubre de 1946 para que de a publicidad los documentos secretos capturados en Alemania, que, según se dice, revelan que Alemania y la Unión Soviética convinieron, dos semanas antes de estallar la guerra, la división de Polonia y de los Estados Bálticos en «esferas de intereses» de los alemanes y rusos. Después de que el subsecretario de Estado para las relaciones en la Cámara de los Comunes, admitió que fueron hallados los protocolos secretos del pacto de no agresión soviético - alemán, los miembros del Parlamento manifestaron que pedirán la publicación oficial de los mismos. El profesor Douglas Loyd Savory, miembro independiente de los Comunes, donde representa a la Quem's University de Belfast, mostró en la Cámara copias de los protocolos secretos que habian sido publicadas.

El primero de los presuntos protocolos aparece firmado el 25 de agosto de 1939 y contiene 3 secciones. La primera de ellas dice que «en caso de una transformación territorial y política de las zonas pertenecientes a los Etados del Báltico (Lituania, Letonia, Estonia, Finlandia), la frontera norte de Lituania quedaría automáticamente establecida como demarcación de la esfera de intereses de Alemanía y la URSS, y, al mismo tiempo, las dos partes contratantes reconocerían las aspiraciones de Lituania al territorio de Vilnius».

«La segunda sección estipula que en caso de una «transformación territorial y política» de Polonia, las «respectivas esferas de influencia de Alemania y de la Unión Soviética sería dividida aproximadamente por la linea de los rios Narev, Vistula, San, linea que dividiría a Polonia por la mitad, de Norte a Sur. Esta segunda sección establece, además, que la «cuestión de si sería de interés para ambas partes el mantener un Estado polaco independiente, será decidida en forma definitiva de acuerdo al desenvolvimiento de los futuros acontecimientos políticos. En cualquier caso, los dos gobiernos resolverán este problema por acuerdo amistoso». En la tercera sección de este protocolo, Rusia «recalca su interés en la Besarabia» — que por entonces era territorio rumano — en tanto que admite su «completo desinterés por este territorio». La cuarta y última sección del supuesto protocolo, dice: «Este protocolo será considerado por ambas partes como estrictamente secreto». El pretendido segundo protocolo secreto, está firmado el 26 de setiembre también de 1939 y hace cambios secundarios en las fronteras contenidas en el mismo. La versión publicada de este instrumento, expresa que Lituania sería incluída en la esfera de influencia del Soviet, mientras que el «vojevodstvo» de Lublin y parte del «vojevodstvo» de Varsovia, serán incluídos en la esfera de influencia alemana». Los «vojevodstvs» son entidades políticas equivalentes a distritos de provincia. El profesor Savoy dijo que «esos protocolos demuestran una duplicidad rusa digna de Federico El Grande. Esta división — agregó — fué concedida el 23 de agosto. El 3 de setiembre Alemania invadió a Polonia. El 19 de setiembre Rusia avanzó desde la otra dirección con el propósito anunciado de salvar la nación que había ya convenido dividirse con los nazis». En fuentes diplomáticas de esta capital, dignas de créditos se «tiene entendido» que los defensores de los nazis juzgados en

Niurenberg, trataron de presentar estos protocolos secretos como prueba, pero no les fué permitido a insistencia del Soviet. Los pretendidos protocolos tal cual fueron publicados aquí, están firmados en Moscú por el ministro de relaciones exteriores soviético V Molotov y por su colega alemán, Joachim von Ribbentrop.

Mientras Molotov sigue asistiendo en las asambleas de la UN, como gran pacifista, el colega de el von Ribbentrop, en parte por la firma del mismo protocolo ya es ahorcado. Esperamos tambien justicia para el otro firmante.

* *

☛ PERSKAITYKITE

Siame «Laisvosios Lietuvos» numeryje spausdinam slaptosios bolseviku ir naciu sutarties protokolus, ispanu kalboje, kuriuos anglai surado Berlyne ir leido viesai paskelbti.

Is sios sutarties aiskiai matyti, kad si imperialistini tautu pavergimo kara uzdegé tik bolseviku ir naciu susitarimas. Joje taip pat matosi kaip rudasis ir raudonasis diktatorius varzési dél Lietuvos uzgrobimo.

Rudasis imperialistinis bestija jau sutvarkytas. Laiko raida artina toki pat likima ir jo kruvinuju grobimu bei masiniu zudymu draugui vienminciui, raudonajam bestijai.

Miklovis - Daukšys

IR VÉL BUS LAISVA LIETUVA

Niekur ir niekad vergija nebvuo amzina, taigi ir músu Tévyné tikriausiai atgaus laisve, nes jos atgavimui geriausi músu tautos súnús bei dukros viska aukoja. O ju ryztinga kova, ju didvyriska energija ir nepalauziama dvasia, kaip pasilikusiu Tévynéje, taip ir tremime, tebúna ir mums tuo akstinu, kuris nuolat skatintu vieningai, lietuvisku atkaklumu ir taip pat nieko negailint dirbti, kad greiciau atgavus ta brangiaja laisve ir nusikracius jéga primestos vergijos. Jau gana begaliniu kanciu músu tautai, gana vargu ir pazeminimo.

Pavergtoji Lietuva is visu músu reikalauja dvigubo pasiaukojimo ir darbo, nes abieji oku pantai zúdé ir trémé geriausius jos súnús, plésé gérybes ir nezmonisku atkaklumu naikino músu dvasios lobynus. O tas viskas, tik savo, dar sveikomis pasilikusiomis pajégomis priseis atstatyti.

Nors mums savo kelyje priseina pavargti ir suklysti, nors kiti mus palieka ir nueina sunkeliais, bet mes, kuriems Lietuvos laisvé yra gyvybé, neprivalom ir pagalvoti apie nuovargi, kovos paliaubas ir pusiaukelés kompromisus, kol mielojoj Lietuvos padangéj, laisvai ir didingai vél nesuplevésuos trispalvé véliava.

Tegul niekingi parsidavéliai mus plústa ir pravardziuoja, tegul jie uz Judo grasi giria sovietu vergija, bet ju pastangos tik akla, visiskai netekusi protavimo ir zmogaus savygarbos begali paveikti. Kaip nukrites nuo medzio lapas ir véjo nublokstas i purva supúti, nieko nebeturi bendro su zydinciu medziu, taip ir músu tautos issigiméliai, nuéje tarnauti rusu okupacijai, patys atskilo nuo tautos kamieno ir apakinti nesvariausios pasaulyje propagandos nenormalei klieda kalbédami apie músu Tévynés sventaji ideala. Jie taip pat pústa ir supus svetimybés purve. Ir jau ne jiems kalbéti, kas tikram lietuviui brangu, dora ir sventa. Lietuvos laisve atstatys dvasios arai, kurie verziasi i saule, aukstai skraido ir myli laisve, bet niekad akli sliuzai, kurie myli tamsa ir zemés purvu sliauzia.

Taigi búkime arais ir dirbkime Tévynés laisvinimo darba. Visi vieningai, darniai susiklausydami, lietuviskai mylédami kits kita, reikiamai pagerbdami ir pareiksdami pelnyta pagarba músu darbui vadovaujantiems asmenims, mes nugalésime visas kliútis, daug padarysime ir tikrai vél búsime laisvi.

Darbo daug, o darbininku maza, taigi kad darbas bútu pasekmingas, pirmiausia susiglauskime patriotines gretas ir visi ne tusciais zodziais, bet realiu darbu ateikime talkon tiems, kurie nesvyruodami, nesireklamuodami, kantriai ir patvariai dirba Lietuvos laisvinimo darba. Sitame darbe nebeturi búti nei kataliko nei laisvamanio, nei tautininko nei demokrato, o vienas susipratES ir kovojantis lietuvis, pries akis turintis, Tévynés ir nuozmiai sugyvuléjuso okupanto su nuzmogintu, issigimusiu ir maskoliui tarnaujanciu savu isgama, reikala. Meskime savitarpius nesutikimus, tusciu ambiciju vaikymasi, pavyda, dirbançiu uzgauliojima, perdétus issivaizdinimus, pataikavimus isgamoms ir jiems parama, nes tas silpnina laisvés kova ir stiprina Lietuvos priesa. Mes daug turime síaudiniu patriotu, kurie pakalbéjimu, mano jau atlike savo pareiga, bet aktyviame darbe ju jau nerasi. Jie daug kritikuoja dirbancius, bet patys nieko neveikia, kalba apie kovos reikalinguma, bet toj kovoj nedalyvauja ir bijo centa praleisti jos vedimui. Tai ir savo rúsies bolseviku rémimas, tuscias dainas dainuojant.

«Mums darbo reikia, dirbti norim,
O ne tusciai kalbét, dainuot,
Nors darba sunku, bet tik dora,
Kurs nauda Lietuvai gal duot».

Dirbkime, nes tik per sunku darba ir vél bus laisva Lietuva.

Laisvas Žodis Is Anapus Gelezinés Uzdangos

Stai pries mus guli ant stalo keletas lietuvisku laikrasciu is kovojancios Lietuvos. Tai Lietuvos partizanu laikrasciai, is uz «gelezinés uzdangos», is kenciancios ir zútbutina kova vedancios Lietuvos. Pagelsvéjus ir aptrinta ju isvaizda kalba apie tuos sunkumus ir kelia, kuriuomi éjo, kol is Tévynéj budincio zaliuko rankų pateko pas mus.

Visi jie spausti retatorium. Taciau popieris nevisu vienodas. Jis pagal salygas ir galimybes. Vienu geresnis, kitu prastesnis, rusiskas, laiskinis. Puslapiai vidutinio dydzio, Geriausiai isleitas «Kovos Kelias», pasakyta, kad ji isleidzia «Tauro» apygardos partizanu stabas. Kitas nors ir paprastesniame popieryje, bet su spausdintu raidziu pavadnimu yra «Laisvés Varpas», kuri leidzia Lietuvos Partizanu A. Apygardos Stabas.

Is paskutiniuju patekusiu yra «Uz Tévu Zeme», leidzia Lietuvos Partizanu N. Grupés Stabas.

Bet ne isvirsiné isvaizda siuo kartu kreipia músu didziausia démési — tik turinys ir reiskiamos mintys. Tai krasto tikrieji seimininkai cia kalba, tai tu cia zodziai, kurie ir audrai namo sienas verciant neislaksté, bet vieton senu, supuvusiu stulpu stojo naujais zaliukais.

Trys temu grupés ligiagreciai vyrauja visu laikrasciu vedamuose straipsniuose. Daugumoje bendrais bruozais, bet karstais zodziais ir kiekviena pasitaikiusia proga iskeliamos sios mintys:

1 — Apie dabartines krasto kancias, okupantu ziaurumus ir, neziúrint viso to, tvirta lietuviu tautos laikymasi ir priesinimasi.

2 — Apie nepalauziama tikéjima savo kovos sventumu, Lietuvos ateitimi - zmogiskuju ir demokratiniu ideju visisku laiméjimu

3 — Apie netolimaja Lietuvos praeiti, tada atliktu zygiu reiksme dabarciai ir apie padarytu klaidu isvengima ateityje.

Pastarosios temos yra daugiausiai lieciamos ir placiausiai joms vietos skiriama. Kas ka nuveiké ir ko is ano meto tautos mokslu buvo laukta.

Zinoma, speciale vieta ir kai kuriuose laikrasciuose didesné puslapiu dali uzima pasau linés politikos apzvalga ir kronikinés zinios. Ir lieka tik stebétis, kad ivairiu krastu vidaus ivykiai, konferenciju nesibaigianti gincai ir daug zada rezultatai, Bevin ar Byrnes kalbu santraukos paduodamos vos poros dienu senumo, lyginant su laikrascio iséjimo data. Medziaga paprastai tiek plati ir issami, kad neretai viska uzbaigiama tokiu prierasu:

«Perzvelgus pasaulio ivykiu raida, visiems aisku ir be komentaru, ka zada artimiausia ateitis. Budékime ir ruoskimés»!

O jeigu ir duodama komentarai (Laisvés Varpas 5. IV. 46.), tai ir cia matosi tikras Rusijos vidaus padeties zinojimas ir platus pasaulio ivykiu pazinimas!

Griztant prie vedamuju straipsniu pirmiau siai sustokime prie minétosios pirmosios tematikos — prie neregéto Rytu gyvulio kankinamo ir kraujuose pasruvusio krasto. — Ir toliau tas pats «Kovos Kelias raso: «Kai pries kelerius metus pasaulis dar nematé, nezinojo ir neisivaiz davo bolseviku kaip zmogédru, músu tautos dienos jau persunktos liúdésiu ir kanciomis, jau aimanavome varguoliais». Toliau grizdamas i sias dienas tesia:

«Savo nieksu, zogzudziu dienas okupantai nusprendé uzbaigti gausiomis auku puotomis. Vasario 18 diena músu tautos atmintyje paliks skaudzius prisiminimus. Be perijodisko músu tautieciu vezimo i Rusijos katorgas, sia diena bolsevikai masiniai pradéjo tremti lietuviu seimas. Paliege seneliai, savo gyvenima skaiciuoja trumpomis valandomis, ar vos pasau li isvyde kúdikiai buvo traktuojami lygiais nusikaltéliais ir gyvuliskai pakrauti i vezamas priemones ir gabenami kur baltosios meskos vaikus peri pagal raudonuju terminus. Kelis metus nuo lovos neatsikelia seneliai savo niekssam sauké: «Leiskit mums numirti savo brangios tévynés pagrebiuose, pribaikit mus cia, mes uz tai jums búsime dékingi». Kurie vezamieji su savimi pasiémé geresniu drabuziu, pakelyje bolseviku buvo apnuoginti, nors siautéjo didelis saltis. Ir dabar, mes su asaromis skaitom gautus broliu laiskus is Sibiro, kuriuose jie ilgisi isbuciuoti vasara zydinti krasta, ilgisi kryziumi atsigule isbuciuoti kiekviena savo zemés péda, kurioje, jie sakosi bútu laimingiausi pasaulyje zmonés, kad turétu nors vienus baltinius savo issekusiam kúnui pridengti.

Neziúrint kankinimu ir auku, kurias si momenta jéga tvirtesnis priesas isplésé is lietuviu tautos, pasipriesinimas tik stipréja. Kituose frontuose okupantu nepasisekimai tiesiog katastrofiski. Vienas tokiu smúgiu priesams — tai visiskas vasario 10 dienos rinkimu i T. A. T. nepasisekimas. Dél sito «K. K» ir sako:

«Po daugelio ruostu priesrinkiminiu mitin gu, po daznu medziojimu kiekviename krasto uzkampyje, isausus vasario 10, bolseviku sugrupuotos rinkiminés komisijos lúkuriavo prie urnu. Taciau músu tauta jau karta pasirinkus kovos kelia ir si karta spyrési barbarams. Lygiai, kaip ir anksciau mitingu dienomis, visame kraste viespatavo mirtina tyla. Atéjo rinkimu dienos vakaras. Dziaugiamés, kad laiméjome, dziaugiames, kad 46 - ji metai, tai ne 41 - ji, dziaugiamés, nors p...s akis issildavo kovos vaizdai, vaizdai Sibire kencianciu broliu, vaizdai kovu teviskes laukuose su raudonuju slibinu, kai jis iseles bandys sunaikinti kovos zidinius, kurstomus tau Laisve blykscioti.

«Laisves Varpas» dar aiskiau pasako:

«Dabar jau paaiskeje tikrieji balsavimo rezultatai rodo, kad daugumoje Lietuvos valsciu balsavimuose dalyvavo tik keletas komu-

LIETUVOS PARTIZANAI KALBA

(Is 5 puslapio)

nistu bei vienas kitas suterorizuotas lietuvis.

Bendras bolsevikų surinktas balsu skaicius tesiekia vos 5 %. Paskelbtieji rinkimu duomenis yra puikiausias irodymas begédiskiausio rinkimu klastojimo, ypac valsciu rinkiminése komisijose. «Laisvés Varpas» turi pakankamai irodymu apie toki klastojima. Atéjus laikui, toji medziaga patarnaus kaip viena priemoniu galutinai atsikratyti nuo bolsevikinés vergijos.

Dél sitokio lietuviu tautos moralinio laimé jimo ir arsiausieji bolsevikiniai budeliai: Bartasiúnas, Sniechus, Gedvila ir kiti ipuolé isterijon, nes pamaté visa savo bejégiskuma.»

Kovu atsiaurumas ir kovotoju ryztingumas iskyla dar aiskiau perskaicius «Kovos Kelio» is 10. III. 46. laida, kur sakoma:

«Mes esame ipareigoti prisiekti, kad visiems músu tautos priesams kersysime! Ir kersysime negailestingai! Tegul nei vieno nieko lúpos neisdrys melsti pasigailéjimo, mes ir akmenimis pavirte kersysime»!

Tuo tarpu bolsevikai visa kalte dél deportaciju ir zudymu mégina suversti partizaninei veiklai. Dél sito tas pats laikrastis taip atsako:

«Taip kalbéti jús galite tik ryte gimusiam kvailiui, kuris nei puse valandos nespéjo apsidairyti júsu «rojuje». Gi mes lietuviai jau penki metai kaip «gyvename» jus stebédami. Argí 1941 metais jús matét nors viena partizana Lietuvoje, argi tada mes nepasidavém júsu giesmei ir nuéje prie rinkiminiu urnu pries savo valia, vengdami júsu teroro, nebalsavome uz jús? Ir nors visus júsu sumanytus igeidzius mes pildéme, o vistiek nei kiek nemaziau mus zudéte, tréméte, vietoje saudéte, kam nepavyko pasislépti nuo júsu kruvinos, mirti nesancios rankos. Bet dabar kitaip.

Nepraeina nei vienas bolsevikinio slibino nuskaltimas músu neuzregistruotas, nepraeina nei viena mociutés asara, nei viena brolio kraujo auka nepatiekta pasaulio opinijai. Nei vienas isgamos lietuvio veiksmas, tarnaujas nuzmoginto ruso pastangoms sugriauti pasaulio kultúra ir civilizacija, néra praleidziamas pro sali.

(Bus daugiau.)

LIETUVIAI PARTIZANAI

Nelygioj kovoj su savo tautos pavergéjais bolsevikais. Su siuo «Laisvosios Lietuvos» numeriu mes pradedam spausdinti, per Svedija gautu Lietuvos Partizanu laikrasciu apzvalga. Ji ypatingai idomi tuo, kad tik per ja suzinosime apie tikraja padéti Lietuvoje ir didvyriska Lietuvos jaunimo kova su okupantais.

Nepraleiskite progos, né vieno «Laisvosios Lietuvos» numerio neperskaite, nes kiek viename ju rasite vis nauju ir idomesniu dalyku, apie rusais pavergtu músu broliu gyvenima Lietuvoje. O kuriam músu neidomu kaip gyvena, kaip galvoja, ka kencia ir kaip ginasi nuo raudonuju budeliu, dar gyvais pasilike músu broliai ir artimieji pavergtoj Tévynéj.

* *

NAUJORKAS MANIFESTUOJA

Lapkricio 6 d. s. m.. kaí paaiskéjo. kad lapkricio 5 d. rinkimus Amerikos Senato ir Parlamento laiméjo Respublikonu Partija, didziojo Naujorko visuomené issipylé i gatves pareiksti savo entuzijazma.

Respublikonu laiméjimas Amerikoj yra didelis smúgis bolsevikizmui ir ypatinai imperialistínei Kremliaus politikai. Pries senaja Demokratu Partija Amerikos visuomené pasisaké todél, kad ji túpciojo apie Maskvos bimbalus ir vengé grieztai pasipriesinti sovietu imperializmui.

Ar Respublikonu Partija bus griezta Sovietu atzvilgiu netolima ateitis parodys. Atrodo, kad taip, nes Partijos pirmininkas Mr. B. C. Reece spaudai pareiské: «Mes patikrinsim Sovietu - Naciu slaptasias sutartis, kuriomis jie buvo pasidaline Europa. Reikalausime visisko Atlanto Čarterio principu igyvendinimo ir visoms tautoms laisvés, dél ko ir pati Amerika kariavo. Ypatinga domé bus atkreipta ir i viduje veikiancia komunistine penktaja kolona, nuo kurios teks apvalyti músu istaigas ir bendrai atstatyti pasitikéjima Amerika, kuri smarkiai apgriové, iki siol dominavusi músu politika Demokratu Partija».

Mums, kaipo lietuviams svarbu prisiminti tas, kad pries rinkimus, arba spaliu mén. 12 d., Respublikonu Partijos Centro posédyje Washingtone dalyvavo ir lietuviu atstovai. Jie buvo oficialei Partijos Centro pakviesti i generali Centro posédi ir jiems pasiúlytos visos Partijos teisés. Taigi nuo dabar Amerikos lietuviai turés savo balsa valdancios partijos centre, steigs skyrius lietuviu kolonijose ir savaime dalyvaus krasto politikoje.

Nereikia aiskinti kaip svarbus sis istorinis ivykis músu kovai uz Tévu Zemés Laisve Tik nuo dabar Amerikos lietuviu itaka i Baltuosius Rúmus bus dvigubai sverianti ir Lietuvos laisvés reikalas greiciau isjudintas is mirties tasko tuo labiau, kad sito darbo imasi zymús Amerikos lietuviu darbuotojai, kuriems vadovauja garbingas patriotas advokatas Antanas Olis.

Mums lieka ne tik sveikinti siu vyru zygi, linketi jam pilno pasisekimo, bet ir paselcti ji. Urugvajuje pradzia jau padaryta. Lai neatsiliekа ir visu tu krastu lietuviai, kuriuose ju yra seniau ir gausiau apsigyvenusiu. Tik situo keliu eidami greiciau nuiesime i Laisva ir Neprikłausoma Lietuva, tik taip. dirbdami sutrumpinsime vergijos junga ir savo broliu begalines kancias ziauriojoj okupacijoj.

Per 450 metu atgal, graziuoju Ispanijos krastu keliavo keistas keliauninkas. Jis atrodé labai vargingai ir su savimi vedési maza súneli. Tai buvo neturtingas audéjas is Genevos Kristupas Kolumbas, kuris nesuprastas savuju Italijoj, atvyko Ispanijon ieskoti paramos savo didziam sumanymui.

Nekurie jo bijojo. nes niekas nezinojo, kad sis nudriskes vargsas yra didelis galvotojas, búsimas nauju zemynu atradéjas, kurio varda su pagarba minés kartu kartos.

Taip bekeliaudamas per Ispanija Kolumbas su sipazino su ismintingu vienuoliu Pérez ir jam ispasakojo savo manyma. Vienuolis buvo nuodemklausis Ispanijos karalienés Izabelés, taigi jis ir sudaré Kolumbui pasimatyma karaliaus pily. Tenai Kolumbas itikino karaliu ir karaliene, kurie davé Kolumbui 3 paprastus laivus, 120 júrininku ir kitka reikalinga tolimai júru kelionei.

Rugpiúcio 3 d. 1492 metais buvo didelé sventé Ispanijos uoste Palos. Is jo iskilmingai isvyko i vandenyna Kolumbui paskirti laivai: «La Niña», «La Pinta» ir «La Santa Maria».

AMERIKOS ATRADÉJAS KRISTUPAS KOLUMBAS

¡¡¡Tierra!!!

Pasitaiké geras oras, taigi pradzia kelionés buvo smagi ir éjo sklanzdiai. Bet kelioné darési vis ilgesné ir nuobodesné. Istiko dar kelios audros, o zemés vis nesimaté. Júrininkai pradéjo bruzdéti, plústi Kolumba ir daryti samoksla, kad ji imetus júron ir grizus atgal. Pagaliau viesas júrininku sukilimas. «Dél vieno beprocio mes nenorim zúti júroje», saukė itúze júrininkai ir reikalavo grizti Ispanijon. Dide liu vargu Kolumbui pavyko issiderėti dar 3 dienas ir jei per tiek laiko nematys zemės. sutiko laivus pasukti atgal Ispanijon.

Sunkiai pergyveno ta laika Kolumbas, bet jo laimei trecios dienos ryta, arba spaliu mén. 12 d. 1492 metais zemé buvo priplaukta. Sita garbinga data dabar iskilmingai mini visas Amerikos kontinentas, kaipo «Día de la raza», o didziojo vyro Kolumbo paminklus puosia gélémis, kalba ir kalbés apie jo drasu zygi. kol gyvuos Amerikos zemynas. Pazymétina, kad nors jis labai daug davé zmonijai, bet pats pasimiré visu apleistas vienisas ir dideliame varge.

Vytautas J. Stendelis.

TAIP DAROSI «ROJUJE»

Sovietu Rusíjos sindil:atu organas «Trud», kuris iseina Masl:voje, rugpiúcio ménesio laidoje idéjo gana charal:teriuga laiska. Laiskas pasirasytas 5 darbininl:u, dirbanciu Donbaso angliu kasyklose. Laiskas taip sl:amba:

«Mes dirbame Konstantinovo kasyl:los 8 numeryje Rostove. Músu galerija veil:é iki 1 d. geguzés, l:ada uztvino ir buvo uzdaryta. Nel:urie darbininl:ai buvome perkelti i l:asyl:la 21 uz desimties myliu.

Nuo sausio il:i birzelio ménesio nesame gave mums pril:lausancios algos ir naujose l:asyklose tesiasi toji pati tvarka.

Pirmomis dienomis birzelio ménesio gavome tik dali músu uzmol:esnio uz sausio mén, bet daugiau il:i siai dienai negavome nei l:apeikos. Mésos, cul:raus ir zuvies nesame gave nuo sausio ir kovo ménesiu ir dabar pranesé, l:ad situos produl:tus isreikalauti esa jau pervélu. Pasl:utiniais ménesiais, kad ir jau davé produl:tus, bet vis nepilna norma, o net 6 ménesius isbuvome visai be angliu. Sindil:atu sajungos l:omitetas niel:o neveil:ia Nesenai, keletos l:asyl:lu darbininl:ai pradéjo iesl:oti, til:édami, l:ad gaus kas jiems priklauso, bet direl:torius Muscenl:o daugeli pavaré is darbo, o nekuriems dar sumazino produl:tus. Tuomet mes parasém sl:unda departamento prol:urorui, bet tas tik patrauké peciais ir niel:o nepadaré tuo reikalu.

Sl:undémés taip pat l:asyk'u sindikatui, l:uris pazadéjo mums padéti, bet ir cia pasilil:ome su pazadais.

Pabaigoje sio laisko lail:rastis «Trud» priduria, l:ad jo l:orespondentas buvo nuvykes i ta sriti ir patikrino, jog visa tai tiesa.

Nuo redakcijos:

Galim isivaizdinti, l:ad jei tas darosi Rusijos centre, tai ol:upuotoj Lietuvoj dar «puil:iau islaisvinti» gyvena, Bet músu cervonciniai l:omunistéliai, pasisl:aite liul:susinio «draugo» Arielkino melu biuletenio, pasiziúréje enl:avedis tu propagandai pagamintu abrozéliu ir patys pradéje gauti apipléstu lietuviu pral:aito, popugajisl:ai l:artoja: «Rusijoj rojus»! Tik tas «Trud» truputi gadina, bet tai niel:is. Jie savo «gazietoje» parasys, l:ad «Trud» yra arba fasistas, arba trocl:ininl:as.

LIETUVIAI RUSU TARNYBOJE

Jau virs dvieju ménesiu, l:aip Lietuvos pardavil:ai turi «lietuvisl:a» pusvalandi vienoje Montevideo radijo stotyje. Tai darosi uz isvogta lietuviu turta Lietuvoje. Cia dabar, uz lietuviu pral:aita masl:olius Ariell:inas apmoka, duo da paruostas l:albas, o músu issigiméliai slyl:sciai tyc'ojasi is lietuvybés, garbina okupantus ir melais mégina demoralizuoti músu l:olonija.

Lietuvos Himna dar val:ar jie vadino Smetonos, o siandien, kad klaidinus lietuvius, patys ji gieda. Túlas nemol:sa, kaip Lietuvoje uba gas prie baznycios, su armonika isjuokia grazias lietuviu dainas. Lietuvisl:ai nemokanti piemené sl:aito l:as bus Lietuvoje uz 50 metu, stebisi, kad Vilniuje jau maté l:arve, l:ad Uteno je atidare gimnazija. Girdi, pirmiau to nebuvo. Tai yra samoningas, maskoliu paruostas lietuviu tautos ir jos l:ultúros isjuokimas, l:uri til: atliel:a savi suniel:séje isgamos. Tai yra Masl:vos budeliu noras demoralizuoti laisvuosius uz sienio lietuvius ir atitraul:ti juos nuo tikrojo ko vos l:elio uz Lietuvos laisve.

X. V. I. P. N.

Sovietu Rusijos Vaizdai

Tol:iu vaizdu arba koncentracijos lageriu sovietu Rusijoj nemaziau l:aip ju buvo ir naciu Vol:ietijoj. Ypac ju gausu Uralo. Sibiro ir Altajaus srityse. Sal:oma, l:ad tenai kanl:inasi per 18 milijonu vergu. Dauguma ju yra intelel:tualai.

Jie tenai létai, bet neregétose l:anciose, nuo sunl:aus darbo, bado, nepalankiu l:limato salygu ir ligu mirsta. Til:él:im, kad ateis lail:as ir Vergu Imperija isrysl:és visoj nuogumoje.

Raišiu Petras.

MOKĖSI

(Uzbaiga)

Jekovlevas gal minute i mane ziúréjes, sunkiai atsistojo ir prisiartines taré pakeltu balsu:

— Pasakyk ka nutarét liepos 20 diena?

— Nieko nezinau.

— Nieko! Greit suzinosí daug, net ir kada esi gimes, sauké rusas, o jo padéjéjai garsíai juokési.

Jekovlevas isaké pradéti mane musti.

— Sugedes fonografas, draugas virsininke, taré vienas enkavedistu.

— Tuojau apsukite galva ranksluošciu, o prie snukio pririskite salma. Galés saukti kol pastips, isaké Jekovlevas. Egzekutoriai griebési vykdyti jo paliepima ir umai pradéjo musti. Greit buvau isvilktas is skuduru. Vienas enkavedistas balsiaiai skaiciavo smúgius, kurie ugnies vilnimis plauké ir degino mano kúna. Nezinau su kuo ir kaip musé, o tik skausmo agonijoj saukiau kiek isgales leido, bet mano balsas be atgarsio nyko plieno salmoje. Véliau jau negaléjau nei saukti, o tik tartum per sapna girdéjau skaicius: 35, 36, 37... Kai atgavau samone ir atidariau akis jausdamas, kad an manes pilia salta vandeni, pirmuciausia pamaciau rudus Jekovlevo batus, kuriais jis nezmoniskaî spardé mano kúna.

— Ar vis dar nezinai, kalés vaike?!

— Taip, taip, zinau viska, masinaliai atsakiau nepakeldamas spardymu. Dabar jie vél masinéle prirasé dideli popierio lapa, kuri enkavedistu pakeltas ir prilaikomas pasirasiau, manydamas jog mirtís isgelbés nuo kanciu. Pa sirasius jie vél pasidaré mandagesni ir dave stikla juodos kavos vél nuvedé i kamera ir pranese, kad greit ivyksias teismas. Kameroje jau visi zinojo, kad teismas turésias ivykti uz desimts dienu. Visi buvo nuomonés, kad búsime susaudyti ir galvojo búdus, kaip pranesus artimiesiems, pasilikusiems dar nesusaudytais ir neistremtais.

Músu nebuvo apsirikta. Sakyta diena tikrai pradéjo mus teisti «revoliucinis liaudies tribunolas». Ji sudaré trys rusai, vienas zydas ir vienas totorius, kurie lietuviu liaudies vardu kaltino mus, organizavus sukilima darbininku valdzia nuversti ir bendrai kenkus socialistiniam Lietuvos progresui,

— Jis mokési ir zinojo ka daré, todél prasau liaudies teisma nubausti ji mirties bausme, o neismanélius pasitaisymui sunkiuju darbu kaléjimu, baigé enkavedistu prokuroras. Bet teismas netikétai, is 53 músu grupés 9 pasmerké miriop i kuriu tarpa as neiéjau, o likusiems paskyré 550 metu sunkiuju darbu kaléjimo, kuri turésime atlikti Tadzikijoj.

Kai buvo perskaitytas mús pasmerkimas, ten buve komunistés moteris juokési ir plojo, o zurnalístai apspito klausinéti músu kilmés. Vienok greit mus isvaré ís salés ir sekanti ryta prekinis traukinys mus jau vezé i rytus. Nors mes nezinojom uz ka buvome suimti, ziauriai kankinti, teisti ir pasmerkti, taciau buvome patenkinti, jog nors laikinai istrúkome is sugyvuléjusiu ranku, kurios kiekv ena diena naujas kancias sugalvodavo.

Pranas Žakevicius

Nuosirdus lietuvis patriotas bei visuomenininkas, kuris gyvena Argentinoje, Rosario mieste ir valdininkauja «Swift Co». Jis taipgi yra didelis «Laisvosios Lietuvos» prietelius, todél zurnalo ar kitais reikalais, Rosario lietuviaí prasomi i ji ir kreiptis.

Bernardas Brazdzionis.

TÉVISKÉS SAUKSMAS

Pro rudens salta miska, pro nakti
Ir pro vėjo nuskintus lapus,
Atsisauk, mano zeme, imk plakti
Ir pro vėjo nuskintus lapus.

Prazydėk mano sieloj kaip ziedas,
Kaip Dubyzos lauku lelija,
Puosk viltim istremimo Kalėdas
Ir skambėk kaip giesmė sirdyje.

Pro kapus ir pro kryzius tu kelkis,
I pavasario zeme mus sauk,
Tavo balso, kaip duonos isalkes,
As meldziu: — Lietuva, atsisauk.

Atsisauk, kai kelionėj parpuoles
Tako grizt i tave nerandu,
Kai po kojomis skardziai ir uolos,
Rankos pilnos, kaip serksno, zaizdu.

Atsisauk, tavo tolimas sauksmas
Te per visa pasauli aidės,
Atsisauk, tavo sauksmas tesauks visus
Sveikint laisvės zvaigzdės.

- Kastytis

LOPSINĖ

Svetimoj pastogėj,
Be savos tėvynės,
Vai uzmik patogiai
Prie mamos krutinės!

Uz uolu granito
Stai saulutė leidzias.
Jau seséliai krito,
Melsvas rúkas skleidzias.

Tolimi ledynai
Svyti, kaip pasvaistės
Ir naktis kabina
Mėlynasias skraistes.

Susapnuok vaikeli
Gimta mús padange,
Músu vargse sali —
Lietuvėle brangia.

Kur smagu kvėpuoti,
Kur gyventi miela,
Kur platu dainuoti,
Kur palikom siela.

Susapnuok, kad bunda
Mús senovės plienas,
Laisvės Varpas dunda —
Skelbia laisvės dienas.

Vis tamsyn seséliai
Ant uolu granito,
O mús tėviskėléj
Vis naktis be ryto.

Svetimoj pastogėj,
Be savos tėvynės,
Vai, uzmik patogiai
Prie mamos krutinės!

Hortensia Bartnikaitytė

Neziúrint, kad patriotinei músu kolonijai ji daug padeda savo skambinimais piano, jautriomis deklamacijomis, vaidyba ir lanko konservatorija, bet gabi ir darbsti Hortensia, siais mokslo metais buvo vienintelė savo gimnazijoj, kuria pedagogu taryba perkėlė i sekancia klase su aukstojo laipsnio pagyrimu. Lietuvio garbe Hortensia puikiai apgynė.

— RELIGINIS PUSLAPIS —

Tvarko kun. Stan. Grigaliūnas

PRANESIMAS.

S. m. gruodzio ménesyje lietuviskos pamaldos Cerroje bus du kartu, bútent: gruodzio 1 dn., kaipo pirma ménesio sekmadieni ir gruodzio mén. 22 dn. Adventinés Kalédinés Pamaldos. Pagal grazu lietuviska paproti, pries Kalédu sventes einama ispazinties. Pasinaudokime proga.

Pastaba 1. — Po siu pamaldu bus galima gauti kúciu piragu, plotku.

Pastaba 2. — Kalédose lietuvisku pamaldu nebus.

Pastaba 3. — Kitais ménesiais lietuviskos pamaldos vyks iprasta tvarka: pirmais ménesio sekmadieniais.

KELIAUNINKAS

Betemstant, vienas pasaulinis keliauninks prieina dideli miska. Neturédamas kur bepasidéti, nutaria ir naktes metu testi savo kelione. Iéjes misko tamsumon, susitinka sena mis ko priziúrétoja ir jo praso nurodyti kelia.

— Oi, kaip sunku ji nusakyti, nes beveik kiekviename zingsny kelias kryziuojasi. Visi isskiriant viena, yra pavojingi ir veda prapultin, bedugnén.

— Bedugnén?, klausia keleivis.

— Bedugnén, kuria supa miskas, atsako senelis. Ir turiu pastebéti, kad sitas miskas ne tiktai pilnas uzpuoliku, bet jame randasi daugybé plésriu zvériu ir nuodingu gyvaciu.

— Ar Jús nezinot kito kelio kurs mane nnvestu i tiksla?

— Néra. Tiktai tas vienintelis. Gailestingumo vedinas, esu sioje misko angoje globoti keliaujancius. Tame darbe man padeda pasisvente mano súnús, kurie randasi ivairiose sio misko dalyse. Taigi Jums siúlau músu patarnavima. Jeigu tik jums patinka, mes vodovausime.

Jauki senelio isvaizda ir kukli kalba ikvépé keliauninkui pasitikéjima. Atsiduoda jo vadavybei. Senelis vienon rankon pasiima ziburi, kita paduoda keleiviui ir abu pradeda kelione.

Po keliu valandu éjimo, keleivis pavargsta.

— Kabinkis i mane, sako vadovas.

Gaves pagalbos, keliauninkas tesia toliau savo kelione. Pastebi, kad pradeda gesti ziburys.

— Baigiasi aliejus, sako vadovas, ir, kas bus su mumis uzgesus ziburiui?

— Búk ramus, atssko senelis. Tuojau rasime viena mano súnu, kuris papildys zibintuva aliejumi.

Greitai pasirodo sviesa, kuri apsviecia netoli kelio esancia akmenine palapine. Vadovas saukia. Tuojau atsiveria durys. Nuvarges keleivis pailsi, pasistiprina. Kiek pailséje keliau ja toliau. Pakelyje randa nauju stociu, nauja pagalba. Ir taip keliauja istisa nakti.

Kai ísėjo antron misko pusén, jau buvo praausus. Tik dabar keliautojas suprato kaip kilnu darba atliko senelis su savo súnumís. Pries save pamaté baisia bedugne.

— Stai, cia, sako vadovas, bedugné apie kuria kalbéjo mano tévas. Jos gylio niekas neismatavo, nes berybé dumblo. Tai kalbédamas vadovas sunkiai atsidusta ir nusisluosto asaras.

«Kodél jús verkiate? klausia keleivis.

«Verkiu kai pamastau, kad daugyké nelaiminguju kasdien siton bedugnén. Nors mano Tévas, broliai ir as nuosirdziai jiems teikiame pagalba, bet mazai kas ja tesinaudoja. Daugelis. keleta valandu su mumis pakeliave, pradeda dejuoti, mus niekinti, sakydami, kad mes juos apgauname, gazdiname, ir mus apleidzia. Bet tuojau pameta kelia, patenka zvérims, zudikams, arba ikrinta bedugnén. To isvengti téra tiktai vienas tiltas, kaip matai, toksai mazytis, kad tiktai mes tezinome kaip i ji pataikinti. Eik sau ramiai. Antroj pusėj yra jau visai sviesu. Tenai jūsu tévyné.

Keleivis savo geradaringajam vadovui nuosirdziai padékojo ir palengva pareina tilta. Po keliu valandu, ilsisi savo seimos globoje.

Sitas vaizdas mums rodo reikala Dieva pazinti, laikytis Jo isakymu, su Juo susigyventi. Jog esame sios zemés keleiviai. Miskas, apie kuri pasakojau, yra pasaulis bei gyvenimas per kuri turime pereiti. Ivairús uzpuolikai, tai músu isganymo priesai. Zvérys ir nuodingosios gyvatés, tai ivairús piktosios dvasios ir pasaulio bei kúno gundymai. Klaidingieii misko keliai, tai zmogaus gyvenimo keliai, kurie mus veda i amzina prazuti. Vienintélis kelias, kuris mus veda i tilta, tai dangaus kelias. Gailestigasis vadovas su ziburiu rankoje, tai Jezus Kristus, dieviskasis Ganytojas, kuris nuzengé is dangaus «apsviesti kiekviena zmogu kuris ateina i si pasauli»(Jon.) Súnus padeda gerajam vadovui, tai kunigai, pasiaukoje budéjimui ir vadovimui sios zemés keleiviui zmogui. Iziebtas ziburys, kuri nesa savo rankose vadovas su savo padéjéjais, tai tikéjimas, tasai brangusis ziburys. «kuris apsviecia tamsius ir klaidingus kelius» (Jon.)

• † •

Apžvalga

TURĖJO AUDIENCIJA

Lietuvos Ministras Vašingtone pranesa telegrama, kad Jo Ekscelencija Jungtiniu Amerikos Valstiju Prezidentas Ponas Harry S. Trumanas spaliu 29 d. priėmė Baltuose Rūmuose Amerikos Lietuviu Delegaciją.

PRADĖJO INFORMUOTI

Amerikos Lietuviu Informaciju Centras (LAIC) pradėjo siųsti zinias «Laisvosios Lietuvos» redakcijai. Tuomi zurnalas zymiai sustiprės, nes si rimta bei vienintelė lietuviu istaiga paduoda skubiai bei autentiskas zinias is pavergtos Lietuvos ir ypatingai daug gelbsti tremtiniams savo gimines susirasti.

Amerikos Lietuviu Informaciju Centro Direktorius yra Dr. M. Vinikas, sekretorius p-lė M. Kizytė. Centro adresas sekantis:
233 Broadway. New York 7, N. Y.
U. S. A.

ATVYKSTA BUVES PREZIDENTAS

Tremime gyvenes, antrasis Lietuvos Respublikos prezidentas Dr. Kazimieras Grinius, is amerikieciu zonos Vokietijoje jau isvyko i Amerikos Jungtines Valstijas, kur apsigyvens pas savo sūnu ir atsiduos darbui uz Lietuvos laisve. Sis garbingas laisvės kovotojas ir mūsu Tautos zadintojas nors jau turi per 80 metu amziaus, bet yra gana sveikas bei stipras ir savo ilgametės kovos uz lietuvybe patyrimais daug pagelbės Amerikos lietuviams.

— GIMTINĖS GARSAI —

Amerikoje, Waterbury miete pradėjo iseiti naujas lietuviu laikrastis «Gimtinės Garsai». Ji leidzia Lietuviu Protestonu Sajunga Amerikoje. Redaktorium pasiraso Algirdas Devenis. Laikrastis isleistas gana puikiai, isleistas, turiningas ir patriotinis. Jo adresas sekantis:
«Gimtinės Garsai»
52 Frank Str. Waterbury, Conn., U. S. A.

GRIZO, ATSIPRASANT «MINISTERIS»

Kaip jau zinome, Molotovas vykdamas i Paryziu nusivezė ir Maskolijoj augusi bei oku pantu Lietuvai primesta kislinga Rotomski. Krauju cementaves su pakartuoju Ribbentropu Europos mėsinėjimo sutartis, «draugas» Molotovas norėjo si issigimėli, Paryziaus Konferencijoj padaryti Lietuvos atstovu, bet sugėdintas Byrnes ir Bevino nebedryso nei parodyti. Tai gi «ministeris» Rotomski, panesiojes Molotovo naktini puoduka Paryziuje, grizo i Vilniu kaip rabinas is gubernatoriaus sutikimo.

— LETONIA —

Argentinoje iseinantis patriotinis latviu zurnalas «Latvija» nesenai isleido Dr. Alfredo Bilmanio stambia ir gana vykusiai parasyta brosiura «Letonia» ispanu kalboje. Brosiurojė tinkamai aiskinama latviu kilmė, kalba, tikyba, papročiai, Latvijos klestėjimas nepriklausomybės metu, jos kovos uz laisve ir santykiai su imperialistine Sovietu Rusija. Is sios brosiūros Lotinu Amerika nuodugniau pazins pacia Latvija, ios kancias Stalino ordu okupacijoj ir jos teisingus laisvės siekimus.

TINKAMAI ATLIKO PAREIGA

Paryziaus Konferencijos proga, patriotinės Brazilijos lietuviu organizacijos: Lietuviu R. Kataliku Bendruomenė, Lietuviu Sajunga Brazilijoje ir Lietuviu Jaunimo Draugija «Vytis» iteikė Brazilijos Uzs. Reikalu Ministrui p. Joao Neves da Fontoura issamu rasta apie bolseviku zudoma lietuviu tauta ir prasė ji uztarti Lietuvos Nepriklausomybės atstatyma. Panasu rasta jie taip pat pasiuntė ir Konferencijos pirmininkui George Bidault bei protestą, kad Molotovo nuveztas enkavedistas Rotomskis nekalbėtu lietuviu vardu.

JIEMS TAI STEBUKLAS

Urugvajaus lietuviski Maskvos pastumdėliai gavo kelis egzempliorius komunistinio mėlo slamstu is rusais pavergtos Lietuvos. Tai stebėtinai prasto popierio, zargoniskos kalbos ir gruzino Stalino liaupsinimais uzpildyti mėtzinlapiai. Juose nieko lietuvisko, bet mūsu okupantu garbintojams, tai neapsakomas stebūklas. Jie tuos, maskoliskaja vergija pasvankusius ir budeliu enkavedistu leidziamus slamstus fotografuoja, deda i savo tokio pat vertės «Darba» ir sako: «Va, ziūrėkite koki turtybū Lietuvoj laisvė! Ir laikrasciu yra». Ir kaip paprastai akliems komunistams budinga dar priduria: «O prie Smetonos, tai nebuvo».

Čia reikia sutikti. Nepriklausomoj Lietuvoj buvo ypatingai gausi bei rimta spauda, klestėjo literatūra ir tokie propagandiniai bei demagoginiai paskviliai kaip komunistu «Tiesa» jau gėdinosi rodytis.

Mūsu Maskvos patriotai daug naudingiau padarytu, jei jie nufotografuotu laiskus, kuriuos gauna is Lietuvos ju paciu draugai ir kuriuose raso apie bada, skurda ir okupantu teroro siautėjima Lietuvoje.

KIENO GI TAI PINIGAIS

Visi búsite pastebéje, kad Urugvajaus lietuviai komunistai labai umai ir nenaturaliai pasidaré aristokratais. Didelis ju búrys, pasiéme prasmatnesnes savo panas bei damas, važiuoja i Argentina pasivazinéti ir paúzti. Jie nusisamdo radijo stoti, daro nuolatinius balius, glébiais imasi fotus ir aktivystai sulenda i liuksusinius kostiumus ir gerdami uz juos susildziusia Stalino saule nebesivarzydami sako:

«Rub ne diengi — muzik ne brat».

Taigi «griesnas», eilinis lietuvis fabriko darbininkas tik stebisi ir klausia: «Is kur toji prabanga? Kieno gi tai pinigais? Juk músu nepergausioj ir neturtingoj kolonijoj tiek auku jie niekad negali surinkti. Tiesa, auku jie gausiai ir kaip Sidlavos ubagai nachaliai praso. Bet pinigais jie kaip ir nieko negauna. Ima miltus, súri, kiausinius, cukru, kebraciu, zerba, lasinius, raugintus agurkus ir kopústus, taciau ta viska suéda patys Agraciados sovchoze, o jei tas almuznas ir parduotu, tai vistiek nieko nesuda rytu. Is kur tat tiek svaistomu pinigu.»?

Nereikia benuduoti neismanéli ir uzsimerkti pries Lietuvos budeliu saika Urugvajuje. Jie aukas renka tik dél durneliu akiu. Jie vazinéjasi, baliavoja, puikiai rédosi, per radija skaito senai pagamintus maskolisku snipu melus ir didelėj prabangoj ima gyventi, tik uz Lietuvos pavergto bei apiplésto valstiecio ir darbininko kruvina prakaita. Viska maskoliai Lietuvoj isplésé ir issivezé Maskolijon, didele dali lietuviu rusai ziauriai nuzudé vietoje, dar didesne dali istremé Sibiro vergijon, o pasilikusiems dar gyvais Lietuvoje viska atémé ir paverté beteisiais darbo gyvuliais. Jie maskoliams dirba nuo tamsos iki tamsai ir uz stachanovietiskas pastangas gauna puse kilo druskos ar pora dézuciu degtuku kaipo premija. Jie visuomet alkani, nuplyse ir jokios zmogaus teisés neturintieji vergai. Tai Stalino despotijos aukos.

Kaip Lietuvoje taip ir kitur, kur tik bolsevizmo maras ikelia koja, liaudis paverciama beteisiais vergais. Bet milziniskas sumas tu vergu prakaito bolsevikai meta i uzsienius propagandai Is tu vergu kruvino prakaito lébauja ir músu isgamos Urugvajuje.

Jungtiniu Amerikos Valstiju Prezidentas Harry S. Truman, atidaro Jungtiniu Tautu Konferencija Lake Succes, netoli Naujorko, kurioje eina nesibaigiami gincai su totalitarine Rusija, kuri nori pasilaikyti uzgrobtus krastus, arba juose ivesti komunistine despotija.

URUGVAJAUS LIETUVIAI

PO RINKIMU

Lapkricio 24 d. Urugvajaus Respublika rinkosi Prezidenta, Senata ir Parlamenta. Kaip ir buvo numatyta, rinkimus laimėjo tradiciné salies partija «Partido Colorado», kuria sudaro badzistai, ciafinistai ir baldomiristai. Su jais rinkimu kampanija derino ir kitos silpnesnés salies grupés.

Kaipo vieneta ir ypatingai visu partiju atakuota, siuose rinkimuose dalyvavo ir Tautiné Partija, cia vadinama hereristais. Hereristu oponentai nors smarkiai juos kaltino reakcingume, taciau jie vieni surinko apie 35 % visu balsu ir galim numanyti, kad ju itaka bus labai zymi tiek vidaus, tiek ir uzsienio politikos atzvilgiu.

Tenka pazyméti, kad komunistu partija, kuri sauké jog su ja eina darbo masés, tesurinko vos 29 túkstancius balsu visoj respublikoj. Tai geriausis liúdininkas, kaip nepopuliari Urugvajuje si reakciné Maskvos pastumdéliu grupé ir neitakinga vietos darbininku tarpe.

Rinkimus laiméjo Partido Colorado ir jos didziosios grupés arba badzistu kandidatas Dr. Don Tomás Berreta uzima Valstybés Prezidento vieta, Viceprezidento taip pat badzistu kandidatas Dr. Don Luis Batlle - Berres, o sostinés burmistro Don Andrés Martinez Trueba.

Mes lietuviai, Badzistu Partija pazystam kaip giliai demokratine, laisvés, didelés tolerancijos ateiviams ir liaudies gerove besirúpinancia partija. Ji taip pat nuosirdziai atjaucia Lietuvos tragedija ir tik jos déka, Urugvajus nepripazista rusams Lietuvos uzgrobimo, o tebepripazista teiséta Nepriklausomos Lietuvos atstova Dr. K. Grauzini. Taigi badzistu laiméjimas, sykiu yra músu kolonijos ir Lietuvos laisvés laiméjimas.

Malonu konstatuoti, kad músu draugijos pirmininkas p. Julius Jazauskas dar toli pries rinkimus sugebéjo sueiti i glaudu kontakta su Badzistu Partijos Centru ir aktyviai dalyvavo rinkiminéj kampanijoj. Gerb. Jazauskas pasaké kelias kalbas urugvajiskai ir lietuviskai per radija, Kultúros Draugijos patalpose surengé didziule badzistu konferencija, kurioje kalbéjo zymús valstybés vyrai ir pats p. Jazauskas; savo ilgoje ir turiningoje kalboje ypatingai puikiai isdésté Urugvajaus lietuviu paziúras link badzizmo ir ju lúkescius sitai partijai rinkimus laiméjus. Siandien si partija uzima valdzia ir déka p. Jazausko pastangoms lietuviu patriotu darbui atsidaré placios durys. Mokékime tuo pasinaudoti ir dirbkime, kad tas daugiau atnestu pozityvés naudos kovoje uz Nepriklausomos Lietuvos atstatyma.

PIRMĄ KARTĄ PIETŲ AMERIKOJE

Paskutiniais Urugvajaus Prezidento, Senato ir Parlamento rinkimais, «Partido Nacional Independiente», savo kandidatu sarase i Parlamenta pastaté ir músu tautieti, rasytoja Albina Gumbaragi. Tai pirmas atsitikimas Pietu Amerikoj, kad zymi partija lietuvi pastato kandidatu i salies Parlamenta.

Gerb. A. Gumbaragis yra «Uz Lietuvos Nepriklausomybe Klúbo» pirmininkas ir sis klúbas dirbo draugingame kontakte su «Partido Nacional Independiente» laike rinkimu. Teko patirti, kad sis klúbas nenutrauks savo geru santykiu su sia partija ir toliau bei nesuspenduos savo veikimo.

MALONI ŽINIA

Buves Nepriklausomos Lietuvos Ministras Pietu Amerikai generolas T. Daukantas, siomis dienomis parasé laiska músu veikéjui, mokytojui Petrui Ciuceliui is anglu zonos Vokietijoje. Savo laiske gerb. gen. Daukantas zada parasyti «Laisvajai Lietuvai», reiskia minti persikelti Pietu Amerikon ir sveikina lietuvius, su kuriais jam teko susidurti ir veikti laisva Tévyne atstovaujant sitame kontinente.

Tai maloni zinia visiems, kurie turéjo progos dirbti sykiu ir arciau pazino gen. T. Daukanta, kaipo aukstos erudicijos ir didelés tolerancijos asmeni, nuosirdu lietuvi patriota bei sumanu diplomata. Tuolabiau malonu, kad jis mano vél pasirodyti músu tarpe.

PAVYKES VAKARAS

Sestadieni, lapkricio 16 d. Kultúros Draugijoj ivyko grazus vakaras. Vytieciu artistai mégéjai suvaidino jautru vaizda «Sibiro Kaléjime» ir juokinga komedija «Barzdaskutys». Labai meniskai atliko kalinio role Vytautas Dorelis ir kaléjimo virsininko bei sargo Jonas ir Stasys Stendeliai.

Iki asaru prijuokino publika komedija «Barzdaskutys», kuria ypatingai gyvai vaidino Jonas Vuljevas, Zilinskas ir Leonas, Jonas bei Stasys Stendeliai.

Po vaidinimo, Vytautui Doreliui akampanuojant pianu, p - lé Alba Grigaité ir Stasys su Jonu Stendeliai artistiniai sudainavo trio, o véliau p - lé Alba Grigaité solo, kurios malonus ir svelniai melodingas balsas susilauké gausiu ir entuziastiniu aplodismentu.

Graziai ir meniskai padeklamavo eilérasciu Lietuviu Mokyklos mokiné Genuté Svobaité.

Po programos éjo linksmús jaunimo sokiai. Tvarka buvo rimta ir pavyzdinga. Sveciai skirstési labai patenkinti ir prasydami surengti kita taip lietuviska ir pavyzdinga vakara, kuriame tikrai lietuviskai praleidziama laika.

Dalyvis.

DIDELIS IR ĮDOMUS VAKARAS

Įvykis šeštadieny, gruodzio mén. 7 diena, 1946 metu, punktualiai 8 val. vakaro, — Urug. Liet Kultúros Draugijos — patalpose: Calle Rio de Janeiro 4001. Villa del Cerro.

Žiemos Sezono Pabaigos Proga, bus statoma sekanti idomi, meniska ir grandiozine

.. PROGRAMA: ..

1. Atidarymo Kalba — J. Jazauskas.
2. «Teisme», ypatingai gyva ir juokinga komedija. Vaidina vytieciai.
3. Lietuviu Mokyklos mokiniu dalis, kurioje jie dainuos, skambins ir deklamuos.
4. Koncertiné dalis, kurioje:
   a) Pianistas Ricardo Perelló skambins klasinius ir modernius kúrinius.
   b) Vytautas Dorelis dainuos solo.
   c) Daininké Alba Grigaité dainuos solo.
   d) A. Grigaités ir S. Stendelio duetai
5. Siurprizinés idomybés.
6. Linksmús Sokai prie geros muzikos.

Lietuviai prasomi atsilankyti i si lietuviska ir idomu parengima. Bus turtingas bufetas su saltu aluciu ir lietuviskomis uzkandomis.

Alba Grigaité

Músu kolonijos daininké ir vaidintoja, kuri sestadieni, gruodzio mén. 7 d. dainuos solo ir su Stasiu Stendeliu lietuviu liaudies dainu duetus, Kultúros Draugijos parengime. Kadangi tai bus ziemos sezono baigimo vakaras, todél jo programoj dalyvauja geriausios músu kolonijos meno jégos. Dalyvaukim.

Julius Jazauskas

Kultúros Draugijos pirmininkas ir vyresnysis «Laisvosios Lietuvos» redaktorius, kuris sestadieni, gruodzio mén. 7 pasakys ypatingai svarbia kalba Urugvajaus lietuviams. Is jo kalbos mes suzinosime kaip zymiai pagéréjo Lietuvos Nepriklausomybés klausimas tarptautinéj arénoj, ka nuveiké ir kaip situo reikalu veikia pasaulio lietuviai bei kitu ypatingai idomiu naujenybiu.

Taigi, kam rúpi Lietuvos laisvé, visi prasomi dalyvauti su savo artimaisiais, kad isgirdus véliausias bei autentiskas zinias apie Lietuvos padéti ir isklausius didele bei meniska sio parengimo programa,

Pranas Tomosiúnas

Vienintelis lietuvis Urugvajaus valstybinio universiteto medicinos studentas, sekmingai baiges metu studijas. Pranas yra susiprates lietuvis patriotas ir músu bendradarbis.

Aldona Puodziúnaité

Vytieté vaidintoja ir praéjusiais metais buvusi sios jaunimo organizacijos vicepirmininké. Tikimasi, kad Aldona ir siais metais sekmingai pasidarbuos savo orgauizacijai.

Adelé Čirpiuté

Gabi músu kolonijos vaidintoja dramatiniu roliu, kuri su Alba Grigaite ir vietos zymiu meno bei sporto organizaciju yra kvieciamos vaidinti kaipo talantingos artistés.

Gené Petkeviciuté

Darbsti ir samoninga vytieté, kuri sestadieny, gruodzio 7 d., Kultúros Draugijos parengime vaidina Klaros role. Ji taipgi zinoma kaipo gabi choristé ir bendrai darbsti vytieciu organizacijos naré.

Napoleonas Bonaparté

Prancúzijos imperatorius, 1812 metais sumuses rusu armija Borodino laukuose, su savo marsalais iskilmingai ijoja i Maskva.

Tuomet, nenaturalei issiplétusia Rusija isgelbéjo baisús salciai, kuriu nepakélé pietu zmonés prancúzai ir primityvus to laiko susisiekimas, kurie priverté Napoleono armija atsitraukti is Rusijos.

Sitame, arba 1939 metu kare, nuo mirtino naciu legionu smúgio Rusija isgelbéja Amerika, duodama jai ginklus, maista, apranga, medikamentus, moderniuju ginklu instruktorius ír kitka. Bet bolsevikai Amerikos pagalba isvare is Rusijos nacius, patys pavirto naciais. Ju totalitarinio imperializmo apetitai, daugeliu atvéju prasoka ir nacius. Jie brutalei pavergia tautas, jas zudo ir jéga nori primesti pasauliui Azijatinio komunizmo vergija. Jie dabar plústa Amerika bei Anglija, kad tos jau mégina priesintis ju ekspansijai i kultúringa Europa ir gaivaliskai ruosiasi karui. Bet jie zaidzia su ugnimi. Jie judina nauja Napoleona, kurio zygis i Maskva bus paskutinis ir komunistinés despotijos vietoje paliks tik slapios zymés.

— «Darbo» komunaciai sako, kad dabar Lietuva esanti «nepriklausoma», o laiskus mes gaunam su maskoliskais pasto zenklais, Lietuvoj kursuoja maskoliski rubliai, visas vietas uzima maskoliai, vietoj músu Vyties kacapai iskabino laukiniu laiku pjautuva, vietoje músu trispalvés véliavos, pakabino maskoliskaji raudona skarmala, o dar nenuzudytus ir neistremtus lietuvius padaré nudriskusiais ir alkanais darbo gyvuliais. viska is ju atimdami. Bet sita baisia maskoliu neteisybe, músu uz cervonca nupirkti niekšai drysta mums sakyti, kad tai esanti Lietuvos «nepriklausomybé».

Ar padorús Urugvajaus lietuviai ilgai pakes moralei supuvusia «Darbo» saka, tai parodys kiek jie patys yra lietuviai.

Kas su budelias, tas pries Lietuva.

«Darbo» komunaciai pradéjo vaiksciot po musu biznierius ir prasyti, kad tie remtu ju radijo pusvalandi. Reiskia, kad músu biznieriai primokétu Lietuvos budeliu agentams, uz tévu ir broliu zudyma Lietuvoje ir uz ta virve, su kuria bútu pakarti visi biznieriai, jeigu Agraciados saika pagrobtu valdzia. Músu biznieriai turi juos paklausti: «O kur jus déjot Lietuvos bizinierius, kodél viska is ju atémét ir vienus ju nuzudét, o kitus istremét Sibiran. Ir kaip íseitu músu biznieriams, jei Agraciados «draugai» pagrobtu valdzia? Ypatingai reikétu paklausti ju «spikeris» Jurgis Jenilionis, kaip jis sutvarké savo dédés gyvybe ir turta Lietuvoje ir kaip bei su kokiu pasu jis atbégo i Urugvaju? Vietoj auku, sitiems isgamoms músu biznieriai turi duoti gera inagi.

Sovietú Rusijos Turkestane

Taip atrodo susovietintas ir nuo burzuju Stalino islaisvintas bolseviku «rojaus» pilietis. Sis turkestanas nepristaté tiek vatos, kiek raudonasis Maskvos ciesorius buvo paskyres savo plane. Taigi, nelaimingasis tuojau buvo apsauktas sabotazniku, liaudies priesu ir isveztas i koncentracijos lagerius. Nuo katarginio darbo, formalaus budavimo ir nezmonisku gyvenimo salygu jis pavirto skeletine giltine, arba tikruoju Stalino neva konstitucijos «demokratu»

Kadangi karo laiku tenai buvo pasimaise amerikieciai, tai boisevikai dar tvirtesnius kalinius isvezé toliau, o nebegalintiems vaiksciot pridavé daktara, kad amerikiecius. apgavus. Tokiu nelaimés ir létai kankiniu mirciai pasmerktu vergu, Rusijos katargose priskaitoma per 20 milijonu. Ju tarpe yra desimtys túkstanciu músu broliu lietuviu, kurie taip pat skeletais paversti létai mirsta barbariskom is priemonémis istremti maskolisko jon Azijon tik uz tai, kad jie buvo lietuviai. O músu darbieciai uz tai praso is lietuviu auku. Ir atsiranda isgamu, kurie sitiems Lietuvos budeliu batlaiziams primoka uz broliu zudyma Lietuvoje.

Bodega y Viñedos

de VALENTIN CARNE e HIJO

VINO NATURAL

REDENCION MELILLA
Tel. 22 00 35

Visi lietuviai tik cia perka, nes duodama gera preké, ekonominé kaina ir skubus bei mandagus patarnavimas.

DIPLOMUOTAS LIETUVIS SIUVEJAS

MOTIEJUS BOLIAUSKAS

Calle Francisco Tajes 1195 P. 2 Ap. 7

Siuvama visu rusiu, rubai, geriausiu medziagu ir pagal paskutinius madu reikalavimus. — Savas pas sava, nes rasite garantuota darba ir ekonomiska kaina.

LIBRERIA y JUGUETERIA

SELECTO

— de —

HOSMAR GERIN

Calle GRECIA 4215 — Cerro

Al lado del Cine

Ofrece toda su mercaderia a un 30 % de rebaja a los suscriptores de esta revista. Libros castellanos y extranjeros.

RESTAURANT Y PENSION

Gran Bretaña

JOUZAS RAMONAS

Savininkas

Geriausia vieta lietuviams turistams atvaziuojantiems is Argentinos. Sveikas valgis. — Svarios lovos pavieniam ir erdvus kambariai seimynoms.

JUAN CARLOS GOMEZ 1266

Teléfono: 8 39 05 Montevideo

ANELE RAULUSKEVICIENE

Didelio pasirinkimo, pigiu kainu bei mandagaus patarnávimo, visu rusiu maisto produktu krautuvé. — Lietuviai prasomi uzeiti persitikrinimui

Calle BOGOTA 3217 — Cerro

Kaunas

PIENINE IR ALINE
ANDRIAUS ALEKNOS

Calle BOGOTA 4001 esq. Bélgica

CERRO

Visuomet sviezi produktai, ekonomiskos kainos, skubus patarnavimas.
Pasitikrinkit

KRAUTUVÉ IR BARAS

JONO GRAMOSAUSKO

Calle PERU 1992 — Villa del Cerro

Pirmos rusies viso maisto productai ir sviezios darzovés bei vaisiai — Vietos visu rusiu gerimai — Pigios kainos — Skubus ir saziningas patarnavimas.
Persitikrinkite

LD 278
1946, Nr.11

Casa LIRA

1926 metais apdovanota aukso medaliu — Tarptaltinéj Parodoj Lietuvoje. — Visu rusiu pianu taisymas, sustygavimas, nauju darymas ir pertvarkymas. Lietuviams nuolaidos. Savininkas Antanas Dambrauskas

SAN JOSE 1015 Tel. 8 36 33

foto arte Elba

GRECIA 3432 - CERRO - Tel. 22 10 54

Savininkas, Stasys Bartnikaitis.

Pr. Riboko ir Airzersteino

MENISKU ODOS ISDIRBINIU

Fabrikas

Calle RIO BRANCO 1102

Visoki meniski odos isdirbiniai parduodami urmu ir pavieniai. — Lietuviams daromos specialés nuolaidos

IMAN

ADOLFAS KAUŠINIS

Vienintelis lietuvis Urugvajuje, turintis Elektros Stoties Teises. Atlieka: Visus elektros irengimus ir pataisymus Lietuviams Didelis Nuolaidos

Calle SAN JOSE 1088 Tel. 8 79 56
Telefonas: 8 79 56

FUNDICION PRADO

Fundición de Bronce Mecánico
Aluminio y Herrajes en General.
Sección Mecánica y Estampados
Matrices de Todas Clases y
Para Toda Industria

Eduardo Jusys

MOLINOS DE RAFFO 473
Teléfono 22 53 05 Montevideo

Imperial

GARINE RUBU VALYKLA

Rubu isvalymas sulig "DUPLEX" sistema Sermenu rubay. Dazymas ir reformavimas skrybeliu ir kostiumu. — Nematomas uzadymas skyliu bei praplicsimu. — Lietuviams nuolaida: tik $ 1.50 kostiumo isvalymas ir isprosymas.

Centralinis Namas:

Calle EJIDO 1241 — Tel. 9 19 10

Skyrius ir dirbtuvés:

Av. BRASIL 3092 Montevideo

TINTORERIA Y SOMBRERERIA

ANDES

DE

ANTONIO YANKUS

ANDES 1257 — Tel. 8 18 03

Moteru ir vyru rubu valymas. — Visu rusiu skrybeliu valymas ir reformos. — Kostiumu ir paltu isvertimas. — Lietuviams nuolaida